

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039 | tālrunis 67097200 | fakss 67097277 | e-pasts sprk@sprk.gov.lv

PADOMES LĒMUMS

Rīgā

23.08.2021.

Nr. 91

(prot. Nr.32, 6.p)

Par kapitāla atdeves likmi universālā pasta pakalpojuma tarifu projekta aprēķināšanai

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators), pamatojoties uz likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9.panta otro daļu un Pasta likuma 6.panta pirmo daļu, savas kompetences ietvaros patstāvīgi pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus, kas ir saistoši konkrētiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un lietotājiem.

Regulators konstatē

1. Saskaņā ar Regulatora 2018.gada 13.augusta lēmuma Nr.1/23 “Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodika” (turpmāk – Metodika) 3.punktu Regulators reizi gadā līdz 1.septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi.
2. Atbilstoši Metodikas 3.punktam Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi universālā pasta pakalpojuma sniedzējs piemēro, aprēķinot universālā pasta pakalpojuma tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots nākamajā kalendārajā gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes noteikšanu pieņemšanas datuma.
3. Atbilstoši Metodikas 9.¹1.apakšpunktam universālā pasta pakalpojuma sniedzējs piemēro vidējo svērto kapitāla atdeves likmi reālā izteiksmē.
4. Atbilstoši Metodikas 4.2.apakšpunktam vidējo svērto kapitāla atdeves likmi reālā izteiksmē ($wacc_r$) aprēķina saskaņā ar šādu formulu:

$$wacc_r = \left(\frac{1 + \left(r_e \times \frac{E}{E+D} \times \frac{1}{1-t} + r_d \times \frac{D}{E+D} \right)}{1 + PCI_{izm}} \right) - 1,$$

kur r_e ir pašu kapitāla atdeves likme [%];

$E/(E+D)$ – pašu kapitāla attiecība pret kopējo (pašu un aizņemto) kapitālu, kuras vērtība tiek pieņemta 50%;

r_d – aizņemtā kapitāla atdeves likme [%]; $D/(E+D)$ – aizņemtā kapitāla attiecība pret kopējo (pašu un aizņemto) kapitālu, kuras vērtība tiek pieņemta 50%;

t – uzņēmumu ienākuma nodokļa likme;

PCI_{izm} – patēriņa cenu gada vidējo (janvāris–decembris) pārmaiņu piecu iepriekšējo kalendāro gadu vidējā vērtība [%]. Ja PCI_{izm} vērtība ir negatīva, aprēķinā izmanto vērtību 0%.

5. Atbilstoši Metodikas 5.punktam pašu kapitāla atdeves likmi aprēķina saskaņā ar šādu formulu:
- $$r_e = r_f + r_c + \beta_e \times r_m + s_e,$$
- kur r_f ir bezriskā likme, kas noteikta kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā Vācijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme desmit gadu periodā [%];
 r_c – valsts riska piemaksa, ko aprēķina kā Latvijas un Vācijas valsts desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējo procentu likmju starpību [%];
 β_e – pašu kapitāla beta koeficients; r_m – tirgus riska piemaksa [%];
 s_e – Regulatora novērtēta pašu kapitāla izmēra riska piemaksa, ko piemēro komersants, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai [%].
6. Atbilstoši Metodikas 6.punktam pašu kapitāla beta koeficientu aprēķina atbilstoši pašu un aizņemtā kapitāla struktūrai saskaņā ar šādu formulu:
- $$\beta_e = \beta_a \times \left[1 + (1 - t) \times \left(\frac{D}{E} \right) \right],$$
- kur β_a – nozares aktīvu beta koeficients;
 D/E – nozares aizņemtā un pašu kapitāla vidējā attiecība. Ņemot vērā, ka pašu kapitāla attiecība pret kopējo kapitālu un aizņemtā kapitāla attiecība pret kopējo kapitālu ir vienādas, $D/E=1$.
7. Atbilstoši Metodikas 7.punktam aizņemtā kapitāla atdeves likmi aprēķina saskaņā ar šādu formulu:
- $$r_a = r_{dm} + s_a,$$
- kur r_{dm} – Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā nefinanšu sabiedrībām *euro* valūtā izsniegto kredītu (ar sākotnējo termiņu ilgāku par pieciem gadiem; atlikumiem) gada vidējā procentu likme desmit gadu periodā [%];
 s_a – Regulatora novērtēta aizņemtā kapitāla izmēra riska piemaksa, ko piemēro komersants, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai [%].
8. Atbilstoši Metodikas 8.punktam līdz 2024.gadam aizņemtā kapitāla atdeves likmes r_a noteikšanai izmanto Eiropas Centrālās bankas publicētos statistikas datus par periodu, kas sākas ar 2014.gada 1.janvāri.
9. Izmantojot Eiropas Centrālās bankas tīmekļvietnē www.ecb.europa.eu publicētos datus, Regulators konstatē, ka Vācijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme (r_f) periodā no 2011.gada augusta līdz 2021.gada jūlijam ir 0,54%¹.
10. Izmantojot Eiropas Centrālās bankas tīmekļvietnē www.ecb.europa.eu publicētos datus, Regulators konstatē, ka valsts riska piemaksa (r_c), kas aprēķināta kā Latvijas un Vācijas valsts desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējo procentu likmju vidējā starpība periodā no 2016.gada augusta līdz 2021.gada jūlijam, ir 0,47%.
11. Saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 3.panta pirmo daļu uzņēmumu ienākuma nodokļa likme (t) ir 20%.
12. Izmantojot finanšu analītiķa A.Damodarana apkopotos datus datubāzē “Koriģētie un nekoriģētie beta koeficienti pa nozarēm Eiropā” tīmekļvietnē pages.stern.nyu.edu/~adamodar/, Regulators konstatē, ka vidējais aktīvu beta koeficients transporta un loģistikas, tai skaitā pasta nozares, komersantiem Eiropā (β_a) ir 0,55. A.Damodarana novērtētie beta koeficienti komersantiem Eiropā ir aprēķināti, ievērojot starptautiski atzītu praksi un metodoloģiju, izmantojot Eiropas komersantu akciju iknedēļas tirdzniecības datus biržā divu un piecu gadu periodā. Ievērojot Metodikas

¹ Šis un visi citi aprēķinā izmantotie rādītāji skatīti uz 2021.gada 18.augustu.

- 6.punktu, izmantojot šā lēmuma konstatējošās daļas 11.punktā norādīto rādītāja skaitlisko vērtību un aktīvu beta koeficienta transporta un loģistikas, tai skaitā pasta nozares, komersantiem Eiropā vērtību, pasta nozares pašu kapitāla beta koeficients (β_e) ir 0,99.
13. Tirgus riska piemaksa r_m (neatkarīgi no nozares) novērtēta, izmantojot jaunākajā Eiropas Enerģētikas regulatoru padomes publikācijā “Ziņojums par Eiropas enerģētikas tīklu regulēšanas ietvaru 2020” tīmekļvietnē www.ceer.eu apkopotos datus par dalībvalstu regulatīvo iestāžu izmantoto starptautisko ekspertu novērtējumu par kapitāla tirgiem. Eiropas Enerģētikas regulatoru padomes dalībvalstu vidējā tirgus riska piemaksa² (r_m) ir 4,94%.
  14. Pašu kapitāla izmēra riska piemaksa, ko piemēro komersants, kurš pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai (s_e) (neatkarīgi no nozares), ir novērtēta, izmantojot regulēto siltumapgādes pakalpojumu sniedzēju datus un Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotos uzņēmējdarbības finanšu datus no komersantu gada pārskatiem 2016. un 2017.gadā par ekonomiski aktīvajiem komersantiem (institucionālais sektors S110000 “Nefinanšu sabiedrības”) tautsaimniecībā. Novērtētā pašu kapitāla riska piemaksa (s_e) ir 2,28%.
  15. Izmantojot Eiropas Centrālās bankas tīmekļvietnē www.ecb.europa.eu publicētos datus, Regulators konstatē, ka nefinanšu sabiedrībām *euro* valūtā izsniegto kredītu (ar sākotnējo termiņu ilgāku par pieciem gadiem; atlikumiem) gada vidējā procentu likme (r_{dm}) periodā no 2014.gada janvāra līdz 2021.gada jūnijam ir 2,48%.
  16. Aizņemtā kapitāla izmēra riska piemaksa, ko piemēro komersants, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai (s_d) (neatkarīgi no nozares), ir novērtēta, izmantojot Regulatora apkopotos datus par faktiskajām kredītu procentu likmēm, kas piemērotas kredītiem, kuri izsniegti siltumapgādes komersantiem investīcijām siltumapgādes pakalpojumu sniegšanai nepieciešamajos aktīvos. Novērtētā aizņemtā kapitāla izmēra riska piemaksa (s_d) ir 0,65%.
  17. Izmantojot Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotos datus par patēriņa cenu inflāciju, patēriņa cenu gada vidējo (janvāris–decembris) pārmaiņu piecu iepriekšējo kalendāro gadu vidējā vērtība (PCI_{izm}) ir 1,70%.
  18. Mikrouzņēmumu, mazo, vidējo vai lielāku uzņēmumu kategorijas nosaka Komisijas (ES) 2014.gada 17.jūnija Regulas Nr.651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108.pantu 1.pielikuma 2.pantā minētās darbinieku skaita un finansiālās robežvērtības.
  19. Atbilstoši likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 19.panta pirmajai daļai sabiedrisko pakalpojumu tarifus regulējamās nozarēs sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji aprēķina saskaņā ar noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku un pēc savas iniciatīvas vai Regulatora pieprasījuma iesniedz Regulatoram aprēķināto tarifu projektus kopā ar tarifu aprēķina projektā minēto tarifus veidojošo izmaksu pamatojumu.
  20. Šobrīd spēkā ir Regulatora 2020.gada 20.augusta lēmums Nr.108 “Par kapitāla atdeves likmi universālā pasta pakalpojuma tarifu projekta aprēķināšanai”.

---

² Aprēķinā izmantotās tirgus riska piemaksas vērtības atrodamas Eiropas Enerģētikas regulatoru padomes publikācijas “Ziņojums par Eiropas enerģētikas tīklu regulēšanas ietvaru 2020” 4.pielikumā (https://www.ceer.eu/documents/104400/7148345/C20-IRB-54-03a_Regulatory+Frameworks+Report+-+Annex+4.zip/3b8b6fdb-5af4-e06b-6d89-28e903d0d8db), “MS Excel” datnes C20-IRB-54-03a_Annex 4 Regulatory Frameworks Report Chapter - 4.xlsx darblapās “E TSO”, “E DSO”, “G TSO” un “G DSO”, 4.3.3.1.tabulā “Evaluating market risk premiums”. Valstīm, kuras tabulā norāda vairākas tirgus riska piemaksas vērtības, pirms dalībvalstu vidējās tirgus riska piemaksas aprēķināšanas tika aprēķināta konkrētās valsts vidējās tirgus riska piemaksas vērtība. Aprēķinā nav iekļauta Latvijas tirgus riska piemaksas vērtība, lai izvairītos no riņķveida atsauces radīšanas.

21. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 70.panta trešajai daļai administratīvais akts ir spēkā tik ilgi, līdz to atceļ, izpilda vai vairs nevar izpildīt sakarā ar faktisko vai tiesisko apstākļu maiņu.

Regulators secina

1. Izmantojot šā lēmuma konstatējošās daļas 9., 10., 12., 13. un 14.punktā norādītās rādītāju skaitliskās vērtības, saskaņā ar Metodikas 5.punktu aprēķinātā pašu kapitāla atdeves likme r_e ir:
  - 1.1. 8,18% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai;
  - 1.2. 5,90% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai.
2. Izmantojot šā lēmuma konstatējošās daļas 15. un 16.punktā norādītās rādītāju skaitliskās vērtības, saskaņā ar Metodikas 7.punktu aprēķinātā aizņemtā kapitāla atdeves likme r_d ir:
  - 2.1. 3,13% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai;
  - 2.2. 2,48% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai.
3. Izmantojot aprēķināto pašu kapitāla atdeves likmi un aizņemtā kapitāla atdeves likmi, kā arī šā lēmuma konstatējošās daļas 11. un 17.punktā norādītās rādītāju skaitliskās vērtības, saskaņā ar Metodikas 4.2.apakšpunktu aprēķinātā vidējā svērtā kapitāla atdeves likme reālā izteiksmē ir:
  - 3.1. 4,90% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai;
  - 3.2. 3,18% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai.
4. Regulatora ieskatā, kapitāla atdeves likme 3,18% apmērā komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo vai lielāku uzņēmumu kategorijai, un 4,90% apmērā komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai, saskaņā ar situāciju finanšu tirgos un adekvāti novērtē finansējuma piesaistes riskus, tādējādi nodrošinot iespēju universālā pasta pakalpojuma sniedzējam finansēt aizņēmumus, ieguldīt pakalpojuma sniegšanai izmantoto pamatlīdzekļu atjaunošanā un attīstībā, kā arī gūt samērīgu peļņu, vienlaikus nodrošinot lietotājiem iespēju saņemt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, kuru tarifi (cenas) atbilst ekonomiski pamatotām izmaksām.

Saskaņā ar Regulatora 2018.gada 13.augusta lēmuma Nr.1/23 “Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodika” 3.punktu, 4.2.apakšpunktu, 5., 6., 7., 8.punktu un 9.¹1.apakšpunktu, pamatojoties uz Pasta likuma 6.panta pirmo daļu, likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 1.pantu, 5.pantu, 9.panta pirmās daļas 1.punktu un otro daļu un 20.panta pirmo daļu, kā arī Administratīvā procesa likuma 55.panta 2.punktu un 63.panta pirmās daļas 1.punktu,

padome nolemj:

noteikt kapitāla atdeves likmi universālā pasta pakalpojuma tarifu projekta aprēķināšanai:

1. 4,90% apmērā komersantam, kurš pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai;
2. 3,18% apmērā komersantam, kurš pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai.

Lēmums stājas spēkā ar tā parakstīšanas dienu.

Šo administratīvo aktu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzina vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto administratīvo aktu.

Priekšsēdētāja

A. Ozola

DOKUMENTS PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU